

Jõgeva Vallavalitsus
info@jogeva.ee

Teie 02.04.2024 nr 14-17/457, 14-
5/240519/2401931/
Meie 03.05.2024 nr 4.2-3/876-2

Vastus pöördumisele

Lugupeetud Taavi Aas

Täname kirja eest ja anname teada, et kiri suunati vastamiseks Sotsiaalministeeriumile.

Oma kirjas soovite teada kas riigieelarvest toetusena eraldatava summa aluseks olev kindla kuupäeva seisuga hooldekodus olijate arv on kooskõlas sotsiaalteenuste osutamise põhimõtetega. Samuti palute seisukohta selles osas, kas rahastamise aluseks võiks olla aasta keskmine hooldekodus olijate arv või hooldekodus olijate arv poolaastas, mille alusel riigipoolset rahastust korrigeeritakse (nagu näiteks asendushooldusteenuse korraldamisel).

Pikaajalise hoolduse ja hooldereformi rahastamisel lähtuti põhimõttest, et ööpäevaringse üldhooldusteenuse korraldamine on kohaliku omavalitsuse ülesanne. Kohalike omavalitsuste ülesannete rahastamiseks on kõige sobivaim viis omavalitsuste maksutulud ja tasandusfond. Sellise ootuse on sõnastanud ka Eesti Linnade ja Valdade Liit oma eelarveläbirääkimiste lähtealusena: „enamuse riigieelarvest eraldatavate toetuste integreerimine kohalike omavalitsuste tulubaasiga, mis jaotatakse maksutulude ja tasandusfondi kaudu“¹.

Riigi eesmärk on võimalikult suur osa hooldereformi kulude katteks laekuvatest vahenditest suunata omavalitsustele läbi tulumaksu (ca 95% vahenditest). Selle

¹ https://elvl.ee/sites/default/files/documents/2023-10/2024-27%20RES_ja_2024%20RE_ELVL_labiraakimised_kokkuvote.pdf

lahenduse eelisteks on omavalitsuste sõltumatus riigieelarve iga-aastastest otsustest ja ajaga kaasas käiv eelarve kasv.

Hooldereformiga kaasnevalt hakkas omavalitsustele 2024. a veebruarist laekuma füüsiliste isikute riiklikelt pensionituludelt tulumaksu 1,88%. Kuigi pensionitulu isiku kohta on üle Eesti üsna sarnane, siis hooldekodus olevate inimeste arvu erinevuste tõttu omavalitsustes ei saa vähemalt esimestel reformi rakendamise aastatel jaotada kõiki vahendeid ainult läbi tulumaksu.

Seetõttu lepidi Vabariigi Valitsuse ning Eesti Linnade ja Valdade Liidu vahelisel eelarve läbirääkimistel töö-, sotsiaali- ja tervise valdkonna töörühmas kokku, et nn ülemineku ajal võetakse tasandusfondis arvesse hooldekodus olijate arvu omavalitsuste lõikes. Üleminekuaja lõppu ei ole hetkel kokku lepitud. Siiski on tulevikus eesmärk muuta see osaks üldisest tasandusfondist ning teenusepõhist arvestust (sh hooldekodus olijate arvu) enam aluseks ei võeta. Selliselt tagatakse olukord, kus omavalitsused oleksid rahaliselt motiveeritud leidma lahendusi, mis aitaks edasi lükata või vähendada vajadust kulukama üldhoolduse järgi.

2024. aasta tasandusfondi jaotuse aluseks võeti hooldekodus olijate arv omavalitsustes fikseeritud kuupäeva, 1. oktoobri, seisuga (Sotsiaalteenuste- ja toetuste andmeregister (STAR) andmed), mis lepidi kokku Eesti Linnade ja Valdade liiduga 2023. a 8. juunil toimunud kohtumisel. See kuupäev võeti aluseks just seetõttu, et jääks piisavalt aega STAR andmete üle täpsustamiseks ja saaks 2024. aasta summade jaotuse tasandusfondis ära teha jaanuari kuus. Eelneva eelarve aasta keskmine näitaja ei oleks taganud täpsemat tulemust 2024. a kohalike omavalitsuste rahalise koormuse osas.

Jooksva aasta kulusid või näitajaid arvesse võttev rahastus (nagu näiteks riiklik toimetulekutoetus) ei sobi kohalike omavalitsuste ülesandeks olevate sotsiaalteenuste rahastamiseks. Tasandusfond ei ole mõeldud konkreetse teenuse rahastamiseks. Tasandusfondi eesmärk on tagada koos maksutuludega omavalitsusele terviklik ja selge tulubaas kogu aastaks, mille arvelt saab omavalitsus planeerida oma tegevusi, tegutseda autonoomselt, nii sellega kaasnevate õiguste kui vastutusega. Seetõttu ei saa sobivaks pidada lahendust, kus tasandusfond jäetakse aasta alguses jaotamata, omavalitsustele selguks sealt saadav toetus aasta jooksul ning see oleks otseselt sõltuv omavalitsuste jooksvatest valikutest või tegevustest. Teie kirjas näitena toodud asendushooldusteenuse toetus on 2024. aastast samuti üle viidud kohalike omavalitsuste tulubaasi ning tasandusfondi jaotamisel võetakse aluseks üks konkreetne kuupäev.

Lõpetuseks, 25. aprillil 2024 toimus regulaarne töö-, sotsiaal- ja tervise valdkonna töörühma kohtumine, kus arutati ka 2025. aasta tasandusfondi jaotamise põhimõtteid. Kohtumisel lepidi kokku, et Eesti Linnade ja Valdade Liit annab Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile hiljemalt 25. maiks teada, millise kuupäeva seisuga hooldekodus olijate andmed võetakse aluseks 2025. aasta tasandusfondi jaotusel. Ka Jõgeva vallal on võimalik selles küsimuses liidule sisendada.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Ivar Sikk
hoolekande osakonna juhataja

Lisaadressaat:
evelyn.bach@oiguskantsler.ee

Ketri Kupper 5913 9135
Ketri.Kupper@sm.ee